

Màster en Antropologia i Etnografia
Curs 2009-2010

Títol de l'assignatura: Etnografia, ciutat i capital

Professor: Jaume Franquesa

Dates: 14, 16, 18 i 21 de desembre de 2009 (sessions de 2h 30 min).

Crèdits: (2,5 ECTS)

Objectius de l'aprenentatge:

Els darrers trenta anys han estat caracteritzats per una sèrie de processos de reestructuració econòmica que es troben a la base de l'encunyament de termes com globalització, neoliberalisme, règim d'acumulació flexible, post-fordisme, etc. A partir de la lectura, discussió i anàlisi crítica de treballs etnogràfics situats en ciutats de diferents àrees geogràfiques, el curs pretén:

- Entendre el rol que les ciutats han jugat en les reestructuracions recents de l'organització econòmica.
- Reflexionar sobre la pertinència de l'etnografia en l'anàlisi de les transformacions urbanes a partir de l'estudi i discussió de la varietat de les aproximacions etnogràfiques que els antropòlegs han emprat per a entendre i fer sentit d'aquestes transformacions. En aquest sentit es posarà un especial èmfasi a problematitzar l'assumpció que l'etnografia s'ocupa necessàriament d'allò global mentre el mercat és inherentment global.
- Aprofundir en el coneixement dels paradigmes teòrics i metodològics relatius a la relació entre ciutat i economia.
- Analitzar críticament la relació entre les tries metodològiques, l'enfocament teòric i els objectius polítics de les diverses recerques etnogràfiques treballades durant el curs.
- Analitzar críticament la relació entre la manera com es construeixen els problemes en l'opinió pública i la manera com els antropòlegs defineixen i construeixen els problemes antropològics a investigar.
- Relacionar lo de la metodologia i la política i les aproximacions etnogràfiques.
- Aportar instruments teòrics i metodològics (habilitats) que permetin l'anàlisi dels fenòmens assenyalats
- Aportar instruments conceptuals (habilitats) per a la reflexió crítica de les transformacions en l'organització de les realitats urbanes en els darrers trenta anys a partir d'una perspectiva atenta a la diversitat etnogràfica.

Blocs temàtics o de continguts:

Cadascun dels següents quatre blocs correspon a una sessió de classe:

1. Etnografia, Ciutat i Capital. Introducció: sobre l'etnografia urbana i el capitalisme global.
  - 1.1. Presentació de l'estructura del curs, els objectius de l'aprenentatge i l'organització de les sessions
  - 1.2. Petita història de la relació entre antropologia urbana, economia política i 'etnografia global'. Sobre allò local i allò global.
  - 1.3. Plantejaments teòrics: sobre el paper de les ciutats en les reorganitzacions polítiques i econòmiques dels darrers decennis.

Lectures obligatòries:

- Martínez Veiga, U. (1991). "Organización y percepción del espacio: El espacio urbano", a J. Prat et al. (eds) *Antropología de los pueblos de España*, Madrid, Taurus: 234-255.
- Burawoy, Michael, 2000, "Introduction: Reaching to the global", a M. Burawoy (ed) *Global ethnography: Forces, Connections, and Imaginations in a Postmodern world*. Berkeley: University of California Press, 1-40.
- Hannerz, Ulf, 1998 [1996]. "El papel cultural de la ciudades mundiales", a *Conexiones Transnacionales*. Madrid: Cátedra, 205-225.

2. Reestructuracions del capitalisme i transformació de la ciutat. Diferents aproximacions etnogràfiques.
  - 2.1. Presentació: Reestructuració neoliberal al continent americà 1985-95.
  - 2.2. La 'ciutat global' com a laboratori?
  - 2.3. L'etnografia com a tècnica de recollida de dades, mètode d'investigació i forma de representació. Sobre els pressupostos teòrics i ideològics de les aproximacions etnogràfiques.

Lectures obligatòries:

- Bourgois, Philip, 1995, *In search of respect. Selling crack in El Barrio* (Fragments), New York: Cambridge University Press: 1-22, 114-115, i 137-147.
- Caldeira, Teresa P. R., 2007 [2000], *Ciudad de muros* (Fragments), Barcelona: Gedisa, 11-15, 23-29 i 71-99.
- Lomnitz, Claudio, 2003, "The Depreciation of Life during Mexico City's Transition into 'the Crisis'" a J. Schneider i I. Susser (eds) *Wounded Cities. Destruction and construction in a globalized world*. Oxford: Berg, 47-69.

3. Poder i política en la constitució dels 'problemes urbans'.
  - 3.1. Una exploració a través de les formes de gestió i categorització de la 'marginalitat'.
  - 3.2. Raça, classe, ciutadania.
  - 3.3. La construcció social dels problemes, o sobre la 'problematització' dels problemes com a problema d'investigació

Lectures obligatòries:

- Gregory, Steven, 1992, "The Changing Significance of Race and Class in an African-American Community". *American Ethnologist* 19(2): 255-274.
- Wacquant, Loïc, 2007 [2005], "Banlieues obreres franceses i gueto negre americà. De l'amalgama a la comparació" a *Pàries urbans. Guetos, banlieues, Estat*. Barcelona: Edicions de 1984, 171-202.
- Zhang, Li, 2001, "Spatiality and urban citizenship in late socialist China". *Public culture* 14(2): 311-334.

4. El dret a la ciutat: urbanisme, consum col·lectiu i moviments socials.
  - 4.1. Moviments socials i posicionament de l'etnògraf.
  - 4.2. Formes urbanes de mobilització col·lectiva i estructures estatals. Una aproximació en termes de 'consum col·lectiu' i 'reproducció social'.
  - 4.3. A mode de conclusió: sobre què ens diu l'etnografia al voltant de la relació entre economia i política

Lectures obligatòries:

Castells, Manuel, 1986 [1983], "La formación de un movimiento social urbano: el movimiento ciudadano de Madrid hacia el final de la era franquista". *La ciudad y las masas*. Madrid: Alianza, 299-386.

Desai, Aswhin, 2002, *We are the poor. Community struggles in post-apartheid South Africa* (Fragments), Nova York: Monthly Review Press, 7-19, 41-45, i 50-63.

Herzfeld, Michael, 2009, *Evicted from Eternity. The restructuring of modern Rome*. Chicago, The University of Chicago Press, 253-300.

Avaluació: Conjunta del mòdul

IMPORTANT!!: Recomanacions i/o advertències:

L'estructura del curs està organitzada al voltant de la lectura, anàlisi i discussió d'una càrrega considerable de lectures, bona part de les quals són en anglès. D'aquesta manera:

- Els textos (obligatoris) són la base del curs i de la seva avaluació i, per tant la seva lectura es considera obligatòria i absolutament prioritària.
- Atès que un bon nombre d'aquestes lectures són en anglès, es considera indispensable que els estudiants posseeixin un nivell de comprensió de l'anglès escrit suficient per a poder dur a terme tals lectures.
- Es recomana als estudiants que avancin lectures abans de començar el curs. En tot cas, en la primera classe s'assumirà que els alumnes han realitzat les lectures corresponents a aquella sessió que figuren en el programa com a lectures obligatòries.
- Tots els textos es poden trobar al web en format pdf.

Bibliografia:

Bourgois, Philip, 1995, *In search of respect. Selling crack in El Barrio*, New York: Cambridge University Press.

Brenner, Neil i Theodore, Nick, 2003, *Spaces of neoliberalism. Urban restructuring in North America and Western Europe*. Londres: Wiley-Blackwell.

Burawoy, Michael, 2000, *Global ethnography: Forces, Connections, and Imaginations in a Postmodern world*. Berkeley, University of California Press.

Caldeira, Teresa P. R., 2000, *City of walls. Crime, segregation, and citizenship in São Paulo*. Berkeley, University of California Press.

- Castells, Manuel. 1986 [1983]. *La ciudad y las masas*, Madrid: Alianza: 299-387.
- Desai, Ashwin, 2002, *We are the poors. Community struggles in post-apartheid Sout Africa*. Nova York: Monthly Review Press.
- Gregory, Steven, 1998, *Black Corona. Race and the politics of place in an urban community*. Princeton, Princeton University Press.
- Hannerz, Ulf, (1998 [1993]). *Conexiones Transnacionales*. Madrid, Cátedra: 205-225.
- Harvey, David, 1973, *Social Justice and the City*. Oxford, Blacwell.
- Herzfeld, Michael, 2009, *Evicted from Eternity. The restructuring of modern Rome*. Chicago, The University of Chicago Press.
- Lefebvre, Henri, 1972, *Espaces et politique. Le droit à la ville II*. París : Anthropos.
- Low, Setha M, 2002, *Theorizing the City. The new urban anthropology*, New Jersey: Ritgers University Press.
- Merrifield, Andy, 2002, *Dialectical urbanism. Social struggles in the capitalist city*. Nova York: Monthly Review Press.
- Martínez Veiga, Ubaldo. 1991, "Organización y percepción del espacio" a J. Prat, U.Martínez, J. Contreras, I. Moreno (eds.) *Antropología de los pueblos de España*, Madrid: Taurus.
- Mitchell, Clyde J, 1956, *The Kalela Dance*, Rhodes Livingstone Paper n° 27.
- Ong, Aihwa, 1999, *Flexible Citizenship. The Cultural Logics of Transnationality*. Durham: Duke University Press
- Sassen, Saskia. 1991. *The Global City. New York, London, Tokyo*. Princeton: Princeton University Press: 1-17.
- Schneider Jane i Susser, Ida, 2003, *Wounded Cities. Destruction and construction in a globalized world*. Oxford: Berg.
- Wacquant, Loïc, 2007 [2005], *Pàries urbans. Guetos, banlieues, Estat*. Barcelona: Edicions de 1984.
- Zhang, Li, 2001, *Strangers in the city. Reconfigurations of space, power and social networks within China's floating population*. Stanford, CA: Stamford UP.